

ДОКЛАД

на

Постоянната комисия по педагогически науки и социални дейности
за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна
акредитация на докторска програма

„Методика на обучението по изобразително изкуство“

от професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., област
на висше образование 1. Педагогически науки,
в Шуменски университет „Еп. Константин Преславски“

Уважаема госпожо Председател на АС на НАОА,

Постоянната комисия по педагогически науки и социални дейности
представя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от
извършеното оценяване по процедурата за **програмна акредитация на
докторска програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“**
от професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., област на
висше образование 1. Педагогически науки, **в Шуменски университет „Еп.
Константин Преславски“**, Педагогически факултет

Докладът е разработен съгласно чл. 88а, ал. 7 от ЗВО и чл. 38, ал. 1 от
ПДНАОА и приетите от Акредитационния съвет на НАОА (20.10.2016 г.)
критерии за програмна акредитация на докторски програми в съответствие
със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското
пространство за висше образование (ESG) - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78,
ал. 3 от ЗВО.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКИ ПРОГРАМИ В ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ – ЧАСТ 1 (1-10) И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО /ТАБЛИЦА 5/, ПРИЕТИ ОТ АС НА НАОА НА 20.10.2016 г.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

V. ПРИЛОЖЕНИЯ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

№ по ред	Решения	Номер и дата на протокол/дата на извършено действие
1.	Откриване на процедурата от АС	Протокол № 02/27.01.2022 г.
2.	Утвърждаване на състав на ЕГ от АС	Протокол № 22/06.10.2022 г.
3.	ЕГ работи с документацията по процедурата. С цел получаване на допълнителна информация са проведени разговори с преподаватели и членове на комисията, изготвила доклада-самооценка.	В периода м. октомври – м. ноември 2022 г.
4.	Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	Протокол № 31/19.12.2022 г.
5.	Обсъждане и приемане на доклада на ПК и изпращането му до ВУ за становище	Протокол № 02/30.01.2023 г.
6.	След изтичане на срока по чл. 38, ал.2 от ПДНАОА (отн. становището на оценяваната институция) ПК предоставя доклада на АС	Протокол № 06/23.03.2023 г.

Определената от Акредитационния съвет на НАОА Експертна група по процедурата е в състав:

1. **проф. д-р Капка Солакова** – АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив – ръководител ЕГ

2. **проф. дн Мариана Гърмидолова** – Великотърновски университет „Св.св. Кирил и Методий“ – член на ЕГ

3. **Георги Йорданов** – учител във Втора английска гимназия „Томас Джеферсън“, София – член на ЕГ

Наблюдаващ процедурата член на ПКПНСД: **проф. д-р Даниела Йорданова.**

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

Предходната акредитация на докторска програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“ (МОИИ) от професионално направление (ПН) 1.3. Педагогика на обучението по... в Шуменски университет „Еп. Константин Преславски“ (ШУ) е дадена с решение на Постоянната комисия по педагогически науки и социални дейности (ПКПНСД) (27.12.2016 г.) на основание обща оценка по критериите 9,35 (девет цяло и тридесет и пет) и срок на валидност **шест (6)** години. ПКПНСД формулира една препоръка:

Препоръка: Да се организират ежегодни научни конференции само за докторанти, обучаващи се по програми в професионалното направление 1.3. Педагогика на обучението по .... Срок: постоянен. **Препоръката е изпълнена.**

Коментар по изпълнение на препоръката: На заседание на ФС на Педагогическия факултет (Протокол ФД-02-10/20.03.2017г.) е взето решение секцията „Докторанти“ от научната конференция „Съвременният дискурс в науката“ да се обособи като самостоятелна докторантска конференция. Да се осигури възможност за публикуване и издаване на докладите на докторантите от ПФ, в това число на докторантите от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... В изпълнение на решението на ФС са организирани и проведени *6 докторантски конференции (2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 г.)*. В тях са участвали с доклади докторанти от докторска програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“ съответно: 2017 г. – 2 докторанти; 2018 г. – 4; 2019 г. – 1; 2020 г – 3; 2021г. – 1; 2022 - 3. Докладите са публикувани в Годишник на Шуменския университет „Еп. Константин Преславски“, Педагогически факултет. Наличен списък с библиографско описание на докладите. Електронната версия на публикациите по години е достъпна на сайта на ШУ, Педагогически факултет, раздел „Издания“. **Препоръката е изпълнена.**

Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... в Шуменски университет „Еп. Константин Преславски“ е получило програмна акредитация на 05.04.2021 г., с оценка 9,15.

Справка за обучаваните докторанти в докторската програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“ в периода 2016-2022 г.:

- брой на обучаваните докторанти – 12;
- брой новозачислени – 0;
- брой защитили –3;
- брой, отчислени с право на защита – 0; отчислен без право на защита – 1;
- брой на докторантите, които продължават обучението си – 9;
- дял на редовните докторанти спрямо общия брой докторанти – 3 (25%);
- брой на докторанти, самостоятелна форма на обучение – 0 (0%);

- дял на докторанти, задочна форма на обучение спрямо общия брой докторанти – 9 (75%);
- докторанти от други страни – 0;
- брой на редовните докторанти, продължили научната кариера след успешна защита – 1.

В становището на ректорското ръководство на ШУ (вх. № ОА-06-184/20.02.2023 г.) по доклада на ПК, не са констатирани фактически несъответствия. Във връзка с констатация в Доклада на ПКПНСД, че липсва информация на сайта на ШУ за ДП, както и на учебните програми, по които се обучават докторантите от нея, се прави уточнението, че програмите са достъпни във вътрешноуниверситетска мрежа, до която имат достъп и докторантите от стационарната компютърна мрежа в университета.

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКИ ПРОГРАМИ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ/ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 2 ОТ ЗВО¹

Стандарт 1 „Политика за осигуряване на качеството“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 1.1. „Висшето училище или научната организация имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучението по докторската програма“

По 1.1.1. Обучението по докторските програми в Шуменски университет „Еп. К. Преславски“ и конкретно в ПН 1.3 Педагогика на обучението по... се провежда в съответствие с мисията и визията, целите, стратегията, приоритетите на университета и действащото законодателство, определени в национални закони и нормативни актове, общоуниверситетските и факултетските документи: Закон за висшето образование, Закон за развитието на академичния състав в Република България, Правилник за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Стратегия за развитие на ШУ „Еп. Константин Преславски“ (2016-2025), Стратегия за развитие на научноизследователската и художествено-творческата дейност и др. Вътрешните правила за обучението на докторантите са представени в Процедура по администриране на процеса на обучение на докторанти.

По 1.1.2. В ШУ е изградена и функционира Система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав от 2016 г., която е регламентирана чрез *Наръчник по качеството*. Взаимодействието по процесите на качеството между отделните структурни звена – университетска, факултетски комисии и отговорници по качеството към всяка катедра се регламентират от съответен *Правилник и Работни програми*

¹ Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

по управление, оценка и поддържане на качеството на образованието и академичния състав, синхронизира се и се подпомага от изградения *Център* по качеството на образованието. Контролът е ежегоден и се осъществява на ниво университет, на ниво основно структурно звено и на ниво катедра. Към ШУ действа и *Комисия* по качеството, която създава и актуализира академични стандарти, регламентиращи отделните компоненти на образователния процес, включително и свързаните с обучението на докторанти.

Политиката по качество на ШУ е подчинена на националната система за качество, без да пренебрегва спецификата на професионално направление 1.3., респективно на докторската програма. Спецификата на акредитираната ДП „Методика на обучението по изобразително изкуство“ е отразена в съдържанието на учебните планове и програми. Учебната документация съответства на Стандарта за обучение на докторанти на висшето училище (ВУ), а съдържанието на дейностите в типовия учебен план е насочено към изграждане на изследователски и преподавателски компетентности. Спецификата на ДП се определя и от възможността за избор на темите на дисертационните изследвания.

В периода 2016 – 2021 г. са извършени **6 вътрешноинституционални одити** – общи и тематични. Два от одитите са насочени конкретно към ДП. Приети са решения за: анкетиране на докторантите след първата година от обучението им и след защитата; провеждане на встъпителен семинар за новозачислените докторанти; проверена е актуалността на страницата на Центъра за докторанти; анализирана е учебната документация и научноизследователската дейност на докторантите. В резултат на това е актуализиран Стандартът на ВУ, както и цялата документация, необходима за обучението на докторантите. Правят се анализи на ниво научно звено за обучението на докторантите. *Констатира се*, че те са текущи и обвързани с резултатите от атестирането на докторантите и с приемането на индивидуалните планове за обучението им. *За ДП „Методика на обучението по изобразително изкуство“ е наличен опис на 25 протокола от заседания на КС за атестиране на докторанти и 8 протокола от заседания за приемане на индивидуални планове.*

По 1.1.3. Педагогическият факултет (ПФ) към ШУ, респективно катедра „Визуални изкуства, теория и методика“, през 2022 г. преименувана на „Технологично образование, предприемачество и визуални изкуства“ осъществяват целенасочена политика за обучение в акредитираната ДП МОИИ. Тя съответства на тенденциите в съвременните научни изследвания. Темите на дисертациите са обвързани с решаване на актуални за теорията и практиката проблеми; съобразени са с научната компетентност и изследователските интереси на научния ръководител на докторанта; отличават се с многообразие в рамките на проблематиката на педагогиката на обучение по изобразително изкуство – развитие на креативността в изобразителната дейност, развитието на изобразителните способности на

учениците, приложението на дигиталните технологии в педагогическия процес по изобразително изкуство и др. Видна е тенденция към научно-приложни разработки, насочени към решаването на проблеми в областта на образованието по изобразително изкуство и работата в културните институции.

Създадени са условия за стимулиране активността на докторантите както в обучението, така и в научноизследователската дейност. В съдържанието на учебния план за обучение на докторанта е включена научноизследователска и художественотворческа дейност, учебно-методическа и преподавателска дейност. Предвидени са участия в научни форуми и представяне на резултатите от работата по дисертационния труд, както и възможности за публикуването им; участие в проекти; водене на семинарни упражнения, разработване на дидактически тестове, участие в изпитни процедури.

По 1.1.4. При обучението на докторанти в ДП се прилагат правила за осигуряване на академична свобода, предотвратяване и недопускане на дискриминация, измами и плагиатство. На сайта на ВУ е публикуван *Етичен кодекс*. Създадена е *Университетска етична комисия*, дейността на която е регламентирана в *Правилник за устройството и дейността на етичната комисия*. Констатира се, че в Етичната комисия **няма** постъпили жалби и сигнали от докторанти и преподаватели от акредитираната ДП.

Условията за провеждане на изпитите и процедурите за предотвратяване на изпитни измами и плагиатство са фиксирани в: *Правила за превенция и реакция при плагиатство и изпитни измами* *Инструкция за провеждане на изпит по специалността за кандидат-докторанти в ШУ от 2018г.*; *Декларация за оригиналност при представяне на дисертационния труд, съгласно чл.27(2)от Правилник за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Р България*. Използва се специализиран антиплагиатски софтуер, достъпен в Интернет-пространството на ВУ. За наблюдавания период 2016 - 2022 г. **не са регистрирани форми на измами и плагиатство от докторанти, обучаващи се в докторската програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“.**

Констатации за изпълнение на критерий 1.1:

В ШУ „Еп. К. Преславски“ функционира система за управление на качеството в съответствие с нормативните документи на национално и университетско равнище, вкл. по докторската програма. Обучението на докторантите съответства на съвременните научни изследвания. Прилагат се правилата на етичен кодекс за осигуряване на академично единство. Приети и оповестени са правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство. За акредитирания период няма регистрирани сигнали за опити за дискриминация и за други нарушения на университетската етика от обучаваните докторанти в ДП.

Стандарт 2 „Разработване и одобряване на програмите“ и съществуващите му критерии, а именно:

Критерий 2.1. „Висшето училище изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни“

По 2.1.1. Обучението в ДП се реализира съобразно визията, мисията и целите на професионалното направление 1.3 Педагогика на обучението по... в ШУ, свързани с образователната политика, целите и задачите на висшето училище. ДП е насочена към проучване на актуални въпроси на педагогиката на обучението по изобразително изкуство.

В *квалификационната характеристика* на програмата са отразени нейните цели и задачи. От позициите на компетентностния подход са представени обхвата на знанията, уменията, личните и професионални компетентности, които докторантите трябва да развият като очакван резултат от обучението в докторската програма.

По 2.1.2. Разработената в ШУ документация е в съответствие с изискванията на националната и институционалната нормативна уредба - ЗВО, ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане, както и *Процедура за разработване и актуализиране на учебна документация* от 2018 г. Цялостната организация по разработването и одобряването на учебната документация се осъществява от катедрените съвети, ФС и АС. Учебната документация се разработва по утвърдени стандарти. В Университета има утвърден Стандарт за обучение на докторанти. **Стандартът за обучение на докторанти е актуализиран два пъти:** *Решение на АС, Протокол №4/16.12.2016 г.; Решение на АС, Протокол № РД-05-5/31.01.2020 г. Въз основа на Стандарта са разработени образци на Квалификационна характеристика, Общ учебен план на докторската програма, Индивидуален план на докторанта, Учебна програма.*

Документацията, свързана с обучението на докторантите, подлежи на периодичен анализ. През наблюдавания период в ШУ се констатира, че е направено актуализиране на учебната документация – квалификационна характеристика, общ учебен план, учебни програми от КС на катедра „Визуални изкуства, теория и методика“ - Протокол № КД–01-06/19.02.2020г. и утвърдени от ФС на Педагогическия факултет -Протокол № РД-02-7/24.02.2020. *Учебните програми са актуализирани три пъти: Протоколи № КД-01-01/10.09.2018; № КД-01-01/10.09.2019 г. и № КД-01-08/14.04.2021 г от заседания на КС.*

Представен е анализ на анкети с 6 докторанти, анкетирани през 2021 г., за проучване на мнението им, както и писмени мнения на потребители на кадри. *В изготвянето на учебната документация на докторска програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“ са взели участие двама докторанти и четирима представители на бизнеса и професионалните организации.*

По 2.1.3. Учебната документация на ДП включва: квалификационна характеристика, общ учебен план на докторската програма, индивидуален учебен план, учебни програми.

В **квалификационната характеристика** на ДП са отразени: Цели и задачи на докторската програма; Квалификационен стандарт, който от позициите на компетентностния подход включва област и обхват на знанията, уменията, личностните, комуникативните и социални компетентности, като очаквани резултати от обучението; Изисквания за придобиване ОНС „доктор“; Възможности за реализация; Възможности за допълнителна квалификация.

Учебният план на ДП е за редовна, задочна и самостоятелна форма на обучение и отговаря на Стандарта за обучение на докторанти. Учебният план съдържа основните дейности – образователна, научноизследователска и художественотворческа, учебно-методическа и преподавателска дейност. **Дисциплините, които докторантите изучават, са задължителни, избираеми и факултативни. Задължителните дисциплини са две:** Методи и методология на научните изследвания, Чужд език. **Докторантите изучават и минимум 2 избираеми и една факултативна дисциплина от списък, приложен към Общия учебен план на ДП. За ДП „Методика на обучението по изобразително изкуство“ общият брой на избираемите дисциплини е четири, а на факултативните - пет.** За избираеми се признават и всички учебни дисциплини от професионалното направление, изучавани в рамките на програмите за международен и междууниверситетски обмен, както Като факултативна дисциплина се признават учебни дисциплини от други направления, изучавани в рамките на междууниверситетската и вътрешноуниверситетска мобилност.

Всяка от задължителните дисциплини носи по 10 кредита, а докторантският минимум 20 кредита. Избираемите дисциплини носят по 8 кредита, а факултативните - по четири. *Сборът от кредити, получени в края на обучението е 240, от които 50 кредита се присъждат за успешна защита на дисертационния труд. Отчислен с право на защита е само докторант, който е изпълнил дейностите, предвидени в индивидуалния план и има не по-малко от 190 кредита.*

Индивидуалните планове на докторантите в ДП са разработени на основата на учебния план на съответната докторска програма. Съгласно изискването на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академическия състав в Република България, *индивидуалният план включва общ учебен план и работен план по години.* Индивидуалният план се разработва от научния ръководител и докторанта, в съответствие със спецификата на темата на дисертацията. След обсъждането му в КС, той се приема от ФС. Научният ръководител отговаря за цялостната подготовка на ръководените от него докторанти и контролира изпълнението на индивидуалните планове.

Учебните програми съдържат: Титулна страница с наименование на университета, факултета, катедрата, осигуряваща обучението по съответната

учебна дисциплина, название на дисциплината, образователно-квалификационна степен, професионално направление; Извадка от учебния план; Анотация; Учебно съдържание с отделно обособени части за лекции, семинарни упражнения, практически и др., представени по теми и със съответния брой часове; Конспект; Литература; Процедура за формиране на оценката. Следват данни за автора на програмата и данни за приемането ѝ от КС с подпис на ръководителя на катедрата. Представени са учебни програми на двете задължителни учебни дисциплини – Методи и методология на научните изследвания, Чужд език (Английски език). Представени са и програмите на всички, предвидени за изучаване, избираеми и факултативни учебни дисциплини. Последната актуализация на учебната програма по английски език е приета на КС на катедра „Английска филология“ - *Протокол №10/16.06.2020 г.* Всички други програми са актуализирани и приети на КС на катедра „Визуални изкуства, теория и методика“ - *Протокол № КД-01-08/14.04.2021 г.* **Установи се, че структурата на представените учебни програми съответства на Инструкцията за разработване на учебни програми на ВУ. В съдържателно отношение те надграждат подготовката на докторантите, а препоръчителната литература е актуална.**

По 2.1.4. Констатира се, че при разработването на ДП е отчетено актуалното търсене на пазара на труда на кадри със съответния професионален профил: проучват се и се анализират данни от сайта на Националния статистически институт и от Бюрото по труда; осъществяват се контактите с Регионалното управление на МОН, с отдел „Образование и култура“ в областната и в общинската администрация, както и с училища, библиотеки, школи за работа с деца и ученици, които са потенциални работодатели; чрез анкетиране или запитване за референции, както и в хода на реализиране на съвместни дейности, свързани с образователни и културни инициативи; отчита се и необходимостта от осигуряване на приемственост на преподавателския състав в обучаващата катедра, както и нагласите на завършващите ОКС „магистър“; вземат се предвид заключенията на национални и международни проучвания за развитието на науката и пазара на труда.

По 2.1.5. Докторската програма съответства в значителна степен на аналогичните програми в България. Направен е сравнителен анализ на учебните планове на докторската програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“ в ШУ „Еп. Константин Преславски“ с тези на ЮЗУ „Неофит Рилски“ и ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“. Посочват се прилики в структурирането на учебните планове и в съдържанието на част от учебните дисциплини в групата на задължителните. *Не е открояна спецификата на ДП по МОИИ в ШУ в сравнение с аналогични ДП в България. Не е направен анализ на наблюдаваната ДП със сходни докторски програми във ВУ в ЕУ или извън ЕУ.*

Договорите, по които е възможна мобилност с цел обучение на

докторанти от професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., са 27 от 10 страни, по кодове 011 Education, 0111 Education Science, 021 Arts – Белгия, Естония, Испания, Македония, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Турция, Чехия. *Установи се, че в наблюдавания период не е реализирана мобилност на докторанти от ДП по МОИИ.*

По 2.1.6. Процедурите за наблюдение, контрол и оценка на документацията за прием и обучение на докторантите се осъществяват съобразно действащата нормативна база на ВУ: Правилник за развитие на академичния състав в ШУ, Стандарт за обучение на докторанти и др. Наблюдението и контролът за състоянието на документацията, свързана с ДП, се осъществява от обучаващата катедра, ФС, както и от отдел Развитие на академичния състав, който съхранява цялостната документация по процедурите. Координаторът на ПФ съхранява документи и контролира документооборота по цялата процедура на докторанта. Отговорникът по качество към обучаващата катедра анкетира докторантите и обобщава резултатите, а специалистът съхранява и поддържа лични досиета на докторантите.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1:

В ШУ „Еп. Константин Преславски“ съществуват организация и стандарти за разработването, одобрението и прилагането на учебната документация. Разработени са процедури за наблюдение, контрол и оценка на състоянието на документацията, свързана с докторските програми. ДП по МОИИ е представена в документация, съответстваща на стандарта на ВУ, която включва: квалификационна характеристика, общ учебен план, индивидуален учебен план и учебни програми. В изготвянето на учебната документация на ДП са взели участие двама докторанти и четирима представители на бизнеса и професионалните организации. ДП е сравнима с аналогични програми на други ВУ в България и в международен план, но не е откроява спецификата ѝ със сходни ДП в България, както и липсва анализ със сходни докторски програми в ЕУ или извън ЕУ. Не е реализирана мобилност на докторанти от ДП по МОИИ.

Стандарт 3 „Обучение, преподаване и оценяване, ориентирани към студентите“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 3.1. „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания, както и подготовката на дисертационния труд“

По 3.1.1. В процеса на обучението на докторантите от ДП се използват се разнообразни методи, което дава възможност за активно, самостоятелно и творческо участие на докторантите в учебната, изследователската дейност, както и при презентирането на резултатите от цялостната им работа. В учебните програми по отделните учебни дисциплини се предвижда прилагане

на методи с акцент върху интерактивността и диалогичността: проектно обучение, използване на съвременни информационни и интернет технологии, творчески задачи, създаване на портфолио, решаване на казуси, тестове и др. Във всяка учебна програма са описани и очакваните резултати. Предвидено е използване на методи за оценяване. Научноизследователската дейност на докторантите е насочена към формиране на умения, свързани с подготовка и провеждане на педагогически изследвания, интерпретация на научни резултати и представянето им.

Надграждането на теоретико-емпиричната подготовка на докторантите се осъществява чрез създадения през 2016 г. **Център за обучение на докторанти** (Докторантско училище), който подпомага реализацията на дейностите, предвидени в учебния план, като осигурява условия за участие в курсове, семинари, научни форуми, проекти и конкурси. Предлагат се и специализирани консултации, създават се възможности за личностно, академично и кариерно развитие на докторантите.

По 3.1.2. Обучението на докторантите от ДП се осъществява в индивидуални и колективни форми при перманентен контрол от страна на научния ръководител, ръководителя на катедрата и първичното звено, като се съблюдава индивидуалния план. Всички **12** докторанти от ДП участват в индивидуални и в колективните форми на обучение. Към най-често използваните *индивидуални форми на учебна работа* се ползват: консултации с научния ръководител, консултации със специалисти от сферата на съответната научна област, индивидуални консултации с преподаватели от ПФ, консултации с експерти, електронно обучение и др. *Колективните форми на учебна работа* включват: предвидените учебни дисциплини в УП, семинари, научни дискусии и представяне на достиженията на докторанта на вътрешноуниверситетски, национални и международни научни форуми. Докторантите участват и в семинари, проведени от лектори от други университети и институции. За наблюдавания период те са *три* през 2016, 2018, 2021 г. с лектори от РУ „Ангел Кънчев“, СУ „Св. Климент Охридски“ и НБ „Св. св. Кирил и Методий“. *В периода 2016 – 2021 г. докторантите са участвали в общо 6 едномесечни обучения по чужд език, реализирани всяка година по вътрешноуниверситетски проекти от 2016 до 2021 г. Десет докторанти са реализирали общо 25 участия в обучителни семинари и курсове.*

По 3.1.3. В хода на изпълнението на ДП се преминава през всички основни етапи в подготовка на дисертационния труд, като периодично докторантите докладват пред КС резултатите от изследователската си дейност, съобразно планираните срокове в ИУП. *11 докторанти от акредитираната ДП са реализирали дейността си съобразно ИУП, 1 е отчислен без право на защита, поради неизпълнение на дейностите от индивидуалния си план. Докторантите от ДП са реализирали общо 39 публикации; 21 статии, участия с доклади в научни форуми – 18; от допълнително подадени данни за периода 2016 – 2021 г. се установи, че докторантите от*

ДП МОИИ са регистрирали 31 участия общо в 10 научноизследователски проекта, от които 1 международен, 1 национален, 2 регионални и 6 университетски. Видно е увеличаване на участието на докторантите в проектна дейност и разнообразяване на видовете проекти в сравнение с предишния акредитиран период - участието на 3 докторанта в 4 университетски проекта; преподавателска дейности – 10 участвали докторанти; 10 докторанти са участвали в дейността на факултета и катедрата.

За изтеклия период на акредитация са осъществени 27 атестации на 12 докторанти.

По 3.1.4. Докторантите от ДП предварително се информират от научните ръководители за критериите за оценка на работата им през различните етапи на подготовката. Всеки докторант получава от обучаващото звено пакет с учебни програми по дисциплините, заложи в плана. Учебните програми указват формите за контрол и оценяването на учебните постижения по съответната учебна дисциплина. Подготовката на докторантите и изпълнението на образователната и научната им програма се оценява на основата на кредитна система. Обучението по включените в учебния план задължителни, избираеми и факултативни дисциплини завършва с изпит, но като форма на текущ контрол се използват, съобразно спецификата на учебното съдържание, участие в *тематични дискусии, анализ на източници, подготовка и обсъждане на реферати, доклади, решаване на казуси* др.

Оценяването на качеството на подготовката на докторанта се осъществява на три нива: Отдел „Развитие на академичния състав“, Факултетска комисия по качеството, Главен координатор на Педагогическия факултет, Ръководител катедра и отговорник по качеството на ниво катедра. Оценяването на докторантите се реализира и при представяне на индивидуалните им отчети /тримесечни и годишни/ при спазване на предварително уточнените параметри, заложи в индивидуалните планове. на докторантите.

По 3.1.5. В **Правилника за структурата и организацията на процеса на обучение в ШУ** представена *процедурата* за работа с постъпили жалби на докторанти. *Етичната комисия* на ШУ, разглежда жалби от докторанти, според утвърдената в нейния Правилник процедура. За периода на акредитация не са постъпили жалби от докторанти в ДП.

Констатации за изпълнение на критерий 3.1:

В ШУ има условия и утвърдени добри практики в обучението на студентите. Съществува система от правила и дейности, които са предпоставка за повишаване на мотивацията на обучаваните докторанти и за проява на активност в процеса на обучение, в научноизследователската дейност и при разработването на дисертационния труд. При обучението на докторанти от ДП се прилагат съвременни методи и организационни форми, с опора върху съвременните научни постижения. Прилагат се

разнообразни индивидуални и колективни форми на обучение и контрол при изпълнението на дейностите от индивидуалния учебен план. Съществуват ясни и публично оповестени правила за защита на правата и интересите на обучаващите се и за разглеждане на жалби от докторанти. За периода на акредитацията не са постъпили жалби от докторанти от ДП.

Стандарт 4 „Прием, развитие, признаване и дипломиране на студентите“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 4.1. „Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на докторантите включително до и след тяхната професионална реализация.“

По 4.1.1. В ШУ е създадена организация по привличане и прием на български и чуждестранни докторанти, като дейностите са регламентирани в университетската нормативна база и се осъществяват и от катедрата при Педагогическия факултет „Визуални изкуства, теория и методика“ и със съдействието на Центъра за обучение на докторанти. Достъпът, процедурите и критериите за прием на докторанти в ШУ са отразени в сайта на учебното заведение. Информация се разпространява и чрез фейсбук страницата на университета. На сайта на ШУ има информация на английски език във връзка с обучението на чуждестранни докторанти. За тях в ШУ се предлагат езикови курсове по български език. ВУ поддържа информационна система, като сайтът му съдържа достъпна и достатъчна по количество информация във всички рубрики, с което подпомага информираността на докторантите. *Констатира се, че цялостната система за ориентация, селекция и прием на докторанти в ШУ се вписва в действащата нормативна уредба, а програмата за оценка и управление на качеството на докторантската подготовка съдейства за ефективното ръководство на целия процес по приемане и обучението им.*

ШУ подпомага финансово всички инициативи на докторантите при участието им в научни форуми: такси, командировъчни разходи, участие в екипи на международни проекти и др. Студентите в неравностойно положение получават безплатен достъп до всички информационни ресурси. Те могат да бъдат подпомогнати финансово от Студентския съвет на ШУ след подаване на молба. За студенти с двигателни затруднения има изградени рампи и външен асансьор. До момента в ДП не са били обучавани студенти в неравностойно положение.

Докторската програма по МОИИ предвижда прием на докторанти в *редовна, задочна и самостоятелна форма* на обучение, за което има подходяща академична среда.

По 4.1.2. ШУ създава възможност за участие на докторантите в проектно ориентирани дейности под научното ръководство на хабилитирани преподаватели. Проектната дейност е уредена с *Правилник за устройството и дейността на центъра за проектна дейност на ВУ. В Системата за*

организация, провеждане, класиране и отчитане на проектите в ШУ се стимулира участието на докторанти в научноизследователските и художественотворческите проекти. Предвиждат се средства за финансиране на НИХТД на докторантите, участници в проекти. Създадени са стимули и механизми за включване на докторанти в научноизследователската дейност на обучаващото звено. В ШУ са разработени практики за съвременно информиране на докторантите за възможностите и съответните изисквания за участие в научноизследователски екипи по проектите, финансирани от МОН или други външни източници. **Установи се, че в периода 2016 – 2021 г. докторантите от ДП МОИИ са регистрирали 31 участия общо в 10 научноизследователски проекта, от които 1 международен, 1 национален, 2 регионални и 6 университетски.**

По 4.1.3. ШУ осигурява възможности и подкрепа на докторантите за участие в национални и международни научни форуми и за обучение в чуждестранни висши училища чрез програмата за академичен обмен „Еразъм+“. Нормативните документи, чрез които се урежда мобилност на студенти и докторанти във ВУ, както и утвърдени правила за академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, са регламентирани в *Правилник за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити; Правилника за признаване на висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища и научни институции и др.*

Докторантите от ДП МОИИ имат възможност да реализират мобилност по 27 сключени договори по програма Еразъм+ с университети от 8 страни и да участват в международна дейност по преки двустранни договори на ниво университет. С оглед активизиране на докторантите за осъществяване на изходяща мобилност се провеждат най-малко веднъж в семестъра информационни дни на програма Еразъм+. За периода 2019 – 2020 г. са проведени 8 информационни срещи. Констатира се, че въпреки осигурените възможности и информираност на докторантите, в ДП по МОИИ няма реализирани мобилности по програма Еразъм+. Установи се, че по двустранните договори в ДП за периода 2016 – 2021 г. 22 докторанти са участвали в международни симпозиуми и изложби в чужди университети (Текирдаг и Одрин, Турция; Белград, Сърбия; Букурещ и Констанца, Румъния).

*Резултатите от изявите на докторанти от ДП МОИИ са включени в научни издания, научни форуми, семинари и художественотворческа дейност. Констатира се, че за периода 2016 – 2021 г. **Докторантите от ДП имат общо 39 публикации** - 21 статии в научни сборници и 18 публикувани доклада в научни форуми. Т.е., на един докторант за 6 години - 3,3 публикации.*

Докторантите от ДП имат 25 участия в семинари и 114 художественотворчески изяви.

По 4.1.4. В ШУ е създадена и функционира административна система за регистриране хода на докторантурата и реализацията на завършилите докторанти на различни равнища- университетско, факултетско и катедрено,

регламентирана от *Процедура по администриране на обучението на процеса на обучение на докторанти в Шуменския университет.*

През периода 2016 – 2022 г. в катедра „Визуални изкуства, теория и методика“ на ШУ по ДП МОИИ се обучават общо 12 докторанти. От тях 9 са в задочна форма на обучение, а 3 – в редовна. От обучаваните 2 са защитили и им е присъдена ОНС „доктор“, 1 е отчислен без право на защита, 9 са в процес на обучение (7 в задочна и 2 в редовна форма), 2 са зачислени през 2022 г. Мнението на докторантите за очакванията им от обучението и изискванията за качество в ШУ се установява чрез стандартизирана на университетско ниво анкета - „Анкетна карта за докторанти“, достъпна чрез вътрешната информационна система на ВУ. Анкетирането на докторантите се организира, реализира и анализира на ниво катедра. В хода на обучението докторантите се анкетира на „вход“, след първата година от тяхното зачисляване, при атестирането им и в края на обучението им, след отчисляване с право на защита. Информация за реализацията на завършилите докторанти се събира и проучва: на ниво катедра при лични срещи със завършилите докторанти с научния ръководител; посредством информация, постъпваща от членовете на катедрите, администриращи докторските програми; чрез участието на докторанти в оценката на академичната документация; чрез студентите, които регулярно се изпращат при защитилите и обучаващите се докторанти за провеждане на текуща и стажантска практика; чрез социалните мрежи – Фейсбук, Туитър, Вайбър; чрез постъпилата информация по време на ежегодните сесии на кариерния център. Един от завършилите докторанти от ДП МОИИ през акредитирания период е продължил своята научна и преподавателска дейност във ВУЗ - Камен Теофилов, който се хабилитира през м. септември 2022 с академично звание „доцент“.

Констатации за изпълнение на критерий 4.1:

ШУ осигурява процедури и практика за последователно прилагане на предварително определени и публикувани наредби, които обхващат всички етапи на „жизнения цикъл“ на докторанта. Създадени са правила и са осигурени възможности за включване на докторантите в изпълнението на изследователски проекти. Докторантите от ДП МОИИ са регистрирали 31 участия общо в 10 научноизследователски проекта, от които 1 международен, 1 национален, 2 регионални и 6 университетски. Осигурени са възможности и информация за мобилност от докторантите, но няма реализирана в наблюдавания период. Създадена е административна система за регистриране на хода на докторантурата и реализацията на завършилите докторанти. В ШУ съществува процедура по администриране процеса на обучение на докторантите. В ДП „Методика на обучението по изобразително изкуство“ за акредитирания период се обучават 12 докторанти, от които 9 в задочна и 3 в редовна форма на обучение.

Стандарт 5 „Преподавателски състав“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 5.1. „Висшето училище има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията“

По 5.1.1. В ШУ съществува политика, както и конкретни процедури, свързани с осигуряване на академичен състав за подготовка на докторанти в докторската програма МОИИ. Ежегодно се прави преглед на професионалните компетенции на академичния състав с оглед обявяване на конкурси за докторанти в докторските програми към факултета, съобразно нуждите и законовите изисквания.

В периода 2016 – 2022 г. обучението на докторантите в ДП МОИИ в Педагогически факултет се осъществява от 6 преподаватели от три катедри в два факултета: 2 хабилитирани преподаватели на ОТД по ПН 8.2. Изобразително изкуство (1 проф. д-р и 1 доц. д-р) и от 2 хонорувани преподаватели по ПН 1.3. Педагогика на обучението по..., 1 проф. д-р по ПН 1.2. Педагогика от катедра Предучилищна и начална училищна педагогика и 1 доц. д-р от катедра Английска филология, общо 4 проф. д-р и 2 доц. д-р. Научното ръководство на докторантите се осъществява от преподаватели с квалификация по ПН 1.3 Педагогика на обучението по... и 8.2. Изобразително изкуство. В обучаващото звено „Визуални изкуства, теория и методика“ за ДП МОИИ през акредитирания период са работили общо 6 хабилитирани преподаватели, от които 2 от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... и 4 – от ПН 8.2. Изобразително изкуство. Двама от хабилитираните преподаватели в наблюдавания период са се пенсионирали и към 2022 г. не са на ОТД, но продължават да подпомагат обучението на докторантите като хонорувани преподаватели в докторската програма и като научни ръководители. Един преподавател (Камен Теофилов) от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... се хабилитира през месец септември, 2022 г. *Към момента* в обучаващата катедра той е единственият хабилитиран преподавател по ПН 1.3. Педагогика на обучението по... на ОТД – доц. д-р по Методика на обучението по изобразително изкуство.

По 5.1.2. В периода 2016 – 2021 г. катедрата се нарича **Визуални изкуства, теория и методика** и има състав от **10** преподаватели, от които **6** хабилитирани и **4** – нехабилитирани. От 01.09.2021 г. катедрата се преименува на **Технологично образование, предприемачество и визуални изкуства** и в нея постъпват преподаватели от друга научна специалност. Прегледът на квалификационния профил на преподавателския състав в новата катедра ТОПВИ към настоящия момент показва, че има само един хабилитиран преподавател по ДП 1.3. Педагогика на обучението по... Други преподаватели, които са научни ръководители на докторанти по ДП МОИИ, към момента са: двама хонорувани преподаватели – проф. д-р; двама преподаватели на ОТД към Катедрата – 1 проф. д-р по ПН 8.2. Изобразително изкуство и ПН 1.2. Педагогика и 1 проф. по ПН 8.2. Изобразително изкуство.

Прегледът на тематиката на публикационната дейност на преподавателите в катедра „Визуални изкуства, теория и методика“ потвърждава съдържателната им насоченост върху проблематиката на докторската програма, включително и върху теоретичната и практическата подготовка на докторантите.

Данните за публикационната активност на преподавателите на ОТД към катедрата са следните: общ брой публикации за акредитирания период 2016 – 2022 г. е 201. Това включва 4 монографии, 9 учебници, 14 учебни помагала, 65 участия с доклади в научни форуми (34 от участията във форумите са в страната и 31 – в чужбина). Общият брой публикувани статии и студии е 109, от които 73 са у нас, а 21 – в чужбина. От общия брой статии 15 са в световните база данни – 6 в Scopus и 9 – в Web of Science. Публикациите в реферирани издания са 72 – 54 у нас и 18 – в чужбина. Публикациите в нереферирани издания са 22 – 19 у нас и 3 – в чужбина. *Относителният дял на публикациите в реферирани научни списания и сборници през последните 5 години спрямо общия брой публикации 201 е 36%. Констатира се, че на един преподавател (от общо 10) от катедрата спрямо общия брой публикации 201 за акредитирания период се падат по 20,1 публикации.*

За периода 2016-2021 г. преподавателите на ОТД към катедра „Визуални изкуства, теория и методика“ са реализирали участия в 209 художественотворчески прояви - изложби, самостоятелни изложби, ателиета, пленери, кураторска дейност и др.. От тях 146 са в страната, а 63 – в чужбина.

Общият брой на проектите, в които са участвали преподавателите от Катедрата е 23 – съответно в 3 международни проекти, 8 национални проекти и в 9 университетски и 3 регионални. В проектите са отбелязани общо 102 участия на преподавателите от Катедрата – съответно 5 участия в международни проекти, 36 – в национални, 50 – в университетски и 11 – в регионални. *На един преподавател от катедрата (от общо 10) се падат по 10,2 участия в проекти.*

Забелязаните цитирания в реферирани научни списания и сборници на преподавателския състав на катедрата, обезпечаваща ДП МОИИ в периода 2016 – 2021 г. са 99, т. е на 1 преподавател - 9,9.

Данните за публикационната активност на преподавателите на ОТД, ангажирани с обучението в ДП МОИИ, са следните: общ брой публикации за акредитирания период 2016 – 2022 г. е 209. Това включва 12 монографии, 16 учебници, 20 учебни помагала, 70 участия с доклади в научни форуми, от които 41 са у нас, а 29 – в чужбина. Общият брой публикувани статии е 91, от които 60 са у нас, а 31 – в чужбина. От тях 10 са в световните база данни Scopus и Web of Science. Публикациите в нереферирани издания са 12 – 10 у нас и 2 – в чужбина. Публикациите в реферирани, индексирани и с импакт фактор/ранг издания са 69, от които 50 – у нас и 19 – в чужбина. *Относителният дял на публикациите в реферирани научни списания и*

сборници през последните 5 години спрямо общия брой е 33%. Констатира се, че на един преподавател (от общо 6), обезпечаващ обучението по ДП МОИИ спрямо общия брой публикации 209 се падат по 35 публикации. Забелязаните цитирания в реферирани научни списания и сборници на преподавателския състав на катедрата, обезпечаваща ДП МОИИ в периода 2016 – 2021 г. е 99. Следователно, броят цитирания на 1 преподавател е 9,9.

Професионалната характеристика на преподавателите от катедра „Визуални изкуства, теория и методика“, обучаващи докторанти в ДП МОИИ, се допълва и от участието им в научноизследователски, образователни и художественотворчески проекти. **Общият брой участия на преподавателите в докторската програма е 79 - съответно - 13 в международни проекти; 27 – в национални проекти, 34 – във вътрешноуниверситетски и 5 в регионални проекта. На един преподавател от ДП МОИИ (от общо 6) се падат 16 участия в проекти.**

Данните за публикационната активност на преподавателите на ОТД с квалификация в областта на докторската програма към катедра „Визуални изкуства, теория и методика“ са следните: общ брой публикации за акредитирания период 2016 – 2022 г. е 103. Това включва 5 монографии, 9 учебници, 14 учебни помагала, 75 статии, от които 58, публикувани у нас и 17 – в чужбина; участия с доклади в научни форуми - 65 (57 в страната и 8 – в чужбина). От общия брой статии 75 - 15 са в световните база данни – 6 в Scopus и 9 – в Web of Science. Публикациите в реферирани издания са 72 – 54 у нас и 18 – в чужбина. Публикациите в нереперирани издания са 22 – 19 у нас и 3 – в чужбина. **Относителният дял на публикациите в реферирани научни списания и сборници през последните 5 години спрямо общия брой публикации 103 е 10,3%. Констатира се, че на един преподавател от катедрата с квалификация в областта на ДП спрямо общия брой публикации 103 за периода на акредитация се падат по 10,3 публикации. За периода 2016-2021 г. хабилитираните преподаватели с квалификация в областта на ДП имат 39 участия в 2 международни, 15 участия в 5 национални проекта и 22 участия в 8 университетски проекти.**

Броят защитили докторанти през последните 5 г. на 1 хабилитиран преподавател (от общо 6 в ДП) МОИИ е 2.

Преподавателите от катедра „Визуални изкуства, теория и методика“ са обект на атестиране, осъществявано по съответните процедури и критерии на ШУ, отразени в Правилник за атестиране на академичния състав. За акредитирания период са атестирани 7 преподаватели от обучаващото звено. От тях атестираните преподаватели, които обезпечават докторската програма, са 4 и те имат много добра оценка.

По 5.1.3. ШУ има опит като образователен и научен център в областта на ПН 1.3. Педагогика на обучението по... Университетът има опит в обучението по ОНС „доктор“ по акредитираната програма в ПН. През оценявания период 3 докторанти успешно са защитили дисертационните си трудове, което е

индикатор за качеството на подготовката им в рамките на докторската програма.

Доказателство за квалификацията на академичния състав на обучаващото звено е и експертната и консултантската дейност, която то осъществява. Преподавателите на ОТД от обучаващото звено са участвали в оценъчно-експертна дейност като членове на научни журита с рецензии и становища, изготвяли са рецензии за монографии и статии в списания, участват в редколегии на научни списания у нас и в чужбина, участват в експертни групи към НАОА, членуват и заемат ръководни позиции в международни и национални научни организации, изпълняват експертна дейност за държавни, общински и обществени институции, членове са на Съюза на българските художници, Дружеството на шугенските художници, Съюза на учените в България, Представителството на СБХ - Варна и др. За акредитирания период преподавателите са получили 15 национални и международни награди.

Обучаващото звено подкрепя изследователската работа на докторантите. Шестима от докторантите, които се обучават в ДП МОИИ са изразили мнение за своето обучение чрез онлайн анкета, проведена през март 2021 г., че учебният план, по който се обучават, е добре балансиран; академичният живот на катедрата е активен и ползотворен; смятат, че оценката за достиженията им е обективна; намират информацията, предназначена за новопостъпилите докторанти за достатъчно пълна.

Констатации за изпълнение на критерий 5.1:

В ШУ съществува политика, както и конкретни и прозрачни процедури, свързани с осигуряване на академичен състав от хабилитирани преподаватели с необходимия профил и с доказана квалификация в областта на докторската програма. В периода 2016 – 2022 г. обучението на докторантите в ДП МОИИ в Педагогически факултет се е осъществявало от 6 квалифицирани преподаватели от три катедри към два факултета. Към настоящия момент има само един хабилитиран преподавател на ОТД по ДП в ПН 1.3. Публикационната активност на преподавателите от обучаващото звено, както и на тези, ангажирани с обучението на докторантите от ДП, е добра – съответно 209 и 103 публикации. Преподавателите, обезпечавачи обучението в ДП, участват в научноизследователски проекти. Активно е участието им в различни художественотворчески изяви. Преподавателите на ОТД в катедра Визуални изкуства, теория и методика имат утвърдени практики и успешни изяви в оценъчно-експертна дейност.

Стандарт 6 „Учебни ресурси и подпомагане на студентите“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 6.1. „Висшето училище развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художественотворческата и спортна дейности.“

По 6.1.1. Констатира се, че в ПФ при ШУ и обучаващата катедра е изградена необходимата материално-техническа база за обучение и изследователска дейност на докторантите, в съответствие със спецификата на ДП. В ПФ има аудитории, ателиета и зали, подходящи както за групово, така и за индивидуално обучение на докторантите. Повечето от лекционните зали са оборудвани със стационарни мултимедийни системи, а всички зали са пригодени за монтиране на мобилни технически средства. ПФ и Катедрата разполагат и с преносими технически средства.

За целите на обучението в ДП се използват зали 213 и 214, (2 X 60 кв. м); графична база – кабинет 03; компютърен кабинет – 106, (оборудван с 9 компютъра); хранилище – кабинет 107 (оборудван с два компютъра); ателие по керамика – кабинет 107А; ателие по живопис – кабинет 301, ателие по скулптура – кабинет 219; ателиета по рисуване – кабинети 217, 218. Кабинетите разполагат с 14 работни места и следните технически устройства: 12 компютъра, 1 принтер, 2 мултифункционални устройства. *Общата лабораторна площ е 74.5 кв. м, а лабораторната площ за изследователска дейност на 1 преподавател на ТД е 8.3 кв.м.*

Редовните докторанти са осигурени с достатъчно работни места. Обособен е **Кабинет на докторанта**, със свободен достъп за всички докторанти на Факултета – Корпус 2, каб. 300. В него на докторантите е осигурено работно място с компютър и връзка с интернет. Създадени са и условия за включване в образователния процес на докторанти със специални потребности. Материалната база е преустроена съгласно изискванията за достъпна среда – рампи в трите корпуса, асансьор в Корпус 2.

ШУ осигурява достъп на докторантите до информационната система. Основна част от нея е Централната университетска библиотека с филиал в ПФ. Компютърната и информационна обезпеченост на обучението и изследователската дейност на докторантите в съответствие със спецификата на ДП е достатъчна. *Докторантите имат достъп до компютърна техника и до дигитални ресурси, свързани с обучението им и с подготовката на дисертационните трудове.* Компютрите имат инсталирани програми за офис-приложения, които се използват за подготвянето на научни разработки. Всички компютри са свързани в локална мрежа и разполагат с денонощен бърз достъп до интернет. От 2011 г. всеки преподавател, докторант и студент има достъп до безжичен интернет на територията на всички учебни корпуси на ШУ, както и в пространствата около тях.

По 6.1.2. ШУ „Еп. Константин Преславски“ осъществява сътрудничество с различни образователни, социални и културни институции. Провежданите изследвания от докторантите в ДП се реализират във ВУ и в различни партньорски институции като Център за подкрепа и личностно развитие в Обединен детски комплекс, гр. Шумен; Второ основно училище „Д-р Петър Берон“, гр. Шумен; Съюз на българските художници; Национално училище по изкуства „Добри Христов“, гр. Варна; Сдружение на шуменските художници; Детска градина № 3 „Чайка“, гр. Балчик; Художествена галерия „Никола

Маринов“, гр. Търговище и др. С подкрепата на Студентски съвет, със средства по проектите, в които участват, а също от собствени средства на ПФ, докторантите от ДП имат възможност да участват в различни творчески командировки, семинари, участия във форуми и др. дейности, необходими за подготовката на дисертационния труд.

По 6.1.3. Информационната осигуреност е условие за добра обучаваща и изследователска среда. Докторантите имат достъп до научни издания, справочници, екземпляри от всички академични издания – сборници с материали от конференции, годишници и др. Централната университетска библиотека разполага с общ библиотечен фонд от 305 303 библиотечни единици (книги, периодични издания и др.). От тях литература, обслужваща професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по... - 147577 единици. Новопостъпилите библиотечни единици в направлението са 6346. От тях за периода 2016 – 2021 г. в областта на педагогическите науки са 1192, а по изобразително изкуство –61 библиотечни единици. Библиотеката предоставя за ползване на преподавателите и студентите 297 заглавия текуща периодика, голяма част от които обслужват докторантите в направление 1.3 Педагогика на обучението по...

В библиотеката е въведена автоматизирана обработка на библиотечните единици. Системата дава възможност за представяне на базите данни на библиотеката в Интернет пространството.

Завършена е дейността по свързване на цялата инфраструктура на Университетската библиотека в обща мрежа. От 2021 г. библиотеката работи с новата версия „АБ УЕБ 2020“. Електронният каталог на библиотеката в ПФ е достъпен в локалната мрежа, както и на интернет страницата на библиотеката. Достъпът до Online бази данни дава възможност за използване на извънуниверситетски ресурси. Библиотеката е абонирана за EBSCO, с което се осигурява ползване на около 14 000 пълнотекстови издания в различни области на науката. На преподавателите, докторантите и студентите в ШУ е осигурен и безплатен достъп до: *ISI Web of Knowledge, Science Direct, Scopus, Teacher Reference Center* и др.

Докторантите имат достъп и до фонда на Регионалната библиотека „Стилиян Чилингиров“ – Шумен и библиотеката при читалище „Добри Войников“ – Шумен.

По 6.1.4. ШУ „Еп. Константин Преславски“ поддържа изявите на докторантите в изследователски и образователни проекти и научни форуми. Предоставят им се възможности за включване в екипи за подготовка и изпълнение на национални и международни научноизследователски, художественотворчески и други проекти. Докторантите участват в научноизследователски, художественотворчески форуми - конференции, симпозиуми, кръгли маси и др. в страната и чужбина и представят резултатите от научноизследователската си дейност в доклади и статии в български и чуждестранни издания. ПФ организира ежегодно Докторантска

конференция. Докторантите могат да публикуват също и в: Годишник на ШУ, серия D, Педагогически факултет; Сборник с доклади на студенти и докторанти; университетското издание. *Тези публикации са безплатни за докторантите. Доказателство за стимулиране на научноизследователската дейност на докторантите от ДП са и реализираните им публикации през оценявания период, които са 39, които са публикувани в университетски издания, в сборници от национални и международни конференции, тематични сборници, издавани непериодично в ПФ и ШУ. Всички автореферати на дисертации на докторантите на университета се издават безплатно в печатната база на Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“.*

На докторантите и преподавателите от ДП са осигурени условия за публикуване на резултатите от научноизследователската работа и в издания на други университети и научни институти, в централни научни списания, в издания на учебни и научни звена в чужбина и в чуждестранната специализирана периодика. *Таксите за тези публикации се поемат от проектна дейност, от Студентски съвет или от собствени средства на университета и факултета.*

Констатации за изпълнение на критерий 6.1:

В ШУ „Еп. Константин Преславски“ има условия за провеждане на образователна и научноизследователска дейност на докторантите от ДП. ПФ разполага с необходимия капацитет от аудитории, кабинети и библиотечни места, създаващи подходящи условия за работа на докторантите и достатъчно работно пространство на всеки от тях. Материално-техническата база отговаря на съвременните изисквания за провеждане на качествено обучение и реализиране на изследвания с научна и практико-приложна стойност. Осигурено е провеждането на експерименти, практики, творчески и други дейности, необходими за разработването на дисертационните трудове. Съществува информационна обезпеченост и достъп до компютърна техника и дигитални ресурси, свързани с обучението им и с подготовката на дисертационните трудове. Всички докторанти имат достъп до достатъчен брой и разнообразни научни издания и база данни. Факултетът и Катедрата стимулират научноизследователската дейност и публикуването на резултатите от нея в университетски, национални и в международни издания.

Стандарт 7 „Управление на информацията“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 7.1. „Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите“

По 7.1.1. В Шуменския университет е изградена и функционира ефективна система за събиране и анализ на разнородна информация, необходима за нуждите на управлението на институцията.

Наблюдението и контролът за състоянието на документацията, свързана с докторските програми, както и на оценяване и поддържане на качеството на обучението в ШУ се осъществява от: Комисия по качеството, отдел „Развитие на академичния състав“ към Ректорската канцелария, Център за обучение на докторанти, Факултетска комисия по качеството, ФС, катедрен отговорник по качеството, ръководител катедра, научен ръководител на докторанта и членовете на катедрата. Центърът по качеството подпомага оперативно дейностите на всички структури, които са част от Системата за качество; събира, поддържа и предоставя актуална информация, свързана с прилагането на стандартите и процедурите.

Обучаващата катедра съхранява учебната документация на ДП, анализът от анкетите с докторантите и потребителите на кадри, а също и база данни за реализацията на успешно защитилите докторанти. Представеният анализ на анкетираните през 2021 г. 6 докторанти от ДП доказва, че те оценяват като много добро административното и информационното обслужване на докторската програма, изразяват удовлетвореност от учебните ресурси, условията за работа върху дисертационния труд и възможностите за научноизследователска и художественотворческа дейност.

По 7.1.2. Регулярно се обсъждат резултатите от институционалните одити и вътрешно факултетските анализи се приемат решения за подобряване на качеството на образователната дейност. Общо за акредитирания период са реализирани 6 институционални одити – общи и тематични, като два от тях са насочени конкретно към докторските програми в ВУ. Резултатите от тях се обобщават и обсъждат на заседанията ФС и обучаващото звено

Обобщават се и се анализират резултатите от всяко издание на Рейтинговата система на висшите училища в България. Анализът се прави на ниво ОСЗ и на ниво университет, представя се на АС и се разполага за ползване във вътрешната мрежа, раздел Анализи и прогнози. Удовлетвореността на работодателите от подготовката на докторантите се проучва чрез анкети и референции. За изтеклия период е предоставена информация за 1 проведена анкета с потребители на кадри и са получени 7 референции от представители на партньорски институции.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1:

Управлението на информацията, свързана с обучението на докторантите се реализира на университетско и факултетно ниво. Във ПФ са установени процедури за одобряване и обновяване на учебната документация, в които докторантите вземат участие. Докторските програми се подлагат на одитиране, като резултатите и изводите от проверките за качеството на обучение се огласяват чрез основните управленски органи в университета на

ниво катедра, факултет и университет. Налична е информация за кариерното развитие на докторантите. Периодично се докладва, обсъжда и огласява публично ефективността на резултатите, свързани с управлението на качеството на обучението и потребностите от промяна.

Стандарт 8 „Информация за обществеността“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 8.1. „Висшето училище или научната организация публикува информация за: приети документи и учебна документация на докторската програма; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на докторантите и на академичния състав; решения от академични и факултетни съвети; проведени университетски форуми с участието на докторанти.“

По 8.1.1. Публикуването на актуална информация за ДП, обучението и научноизследователската дейност по нея се обезпечава основно от сайта на ШУ. В него е представен състава на катедрите, чиито преподаватели реализират обучението на докторантите по ДП МОИИ; възможностите за международна мобилност; научни и други прояви и новини. На сайта е качена информация за всяка докторска програма - информационен пакет, в който се съдържа информация за учебния план, обучаващото звено, формите на обучение. *В съответствие с политиката на ШУ, учебните програми, по които се обучават докторантите от ДП, са достъпни във вътрешноуниверситетска мрежа, до която имат достъп и докторантите от стационарната компютърна мрежа в университета. ЕГ няма достъп до нея, но е запозната с всички учебни програми като допълнително подадена информация от ВУ.*

Конкурсите за кандидатстване по докторските програми се обявяват публично на сайта на университета, както и в *Държавен вестник*. Информация за условията и сроковете за кандидатстване се получава и от експертите в *Центъра за обучение на докторанти*.

По 8.1.2. Условията и конкретните възможности за мобилност се оповестяват с помощта на специализиран раздел от официалния сайт на висшето училище. Той съдържа и подробна информация за програма Еразъм+, договорите за двустранно сътрудничество, условията и сроковете за кандидатстване и възможностите за реализиране на мобилности от докторанти на ШУ.

Към месец октомври 2022 г. ШУ има действащи договори със 74 чуждестранни университети по програма Еразъм+ и има 61 двустранни договора с чуждестранни университети. В мобилността по програма Еразъм+ и по двустранните договори могат да участват и докторанти от ДП МОИИ.

Популяризирането на дейностите по програма Еразъм+, които ШУ организира и реализира се осъществява чрез електронни ресурси, на хартиен носител и посредством информационни срещи. Има и практика (не по-рядко от веднъж на семестър) за организиране и провеждане на срещи и

презентации на договорите и възможностите за реализиране на мобилност. За периода 2019 – 2022 г. е подадена информация за 8 проведени информационни срещи в различни факултети, включително и в Педагогическия факултет.

Докторантите са информирани за възможностите за мобилност по програма Еразъм+. Те получават информация за мобилностите, които могат да осъществят на ниво катедра, факултет и университет. През 2021 г. е разработена анкета за докторанти относно нивото им на информираност за програма Еразъм+. От 2022 г. е започнало поетапно анкетиране на докторантите, като се стартира с докторантите от професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието.

По 8.1.3. За периода 2016 – 2021 г. докторантите от ДП МОИИ са участвали с **39** научни публикации, от които **14** в реферирани издания. От тях **18** са публикуваните доклади в научни форуми – **15** в страната и **3** в чужбина (в Констанца, Румъния; Одрин, Турция; пътуващ семинар Италия – Швейцария).

Публикациите на докторантите и техните изяви на различни научни форуми в страната и в чужбина дават възможност за популяризиране на резултатите от дисертационните им изследвания сред по-широка аудитория. В ДП по МОИИ са създадени условия за популяризиране на резултатите от научноизследователската работа и творческите изяви на докторантите и чрез участия в студентски научни сесии и форуми, онлайн форуми; публикации в специализирани списания, Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, серия С и D; в реферираното електронно списание SocioBrains; в сборници от конференции и др. Докторантите от ДП имат възможност безплатно да публикуват резултатите от своите изследвания в университетските електронни и печатни издания като Творческите изяви и дейностите на докторантите са обект на популяризиране от ВУ и посредством публикации в средствата за масова информация; както и чрез социални мрежи и медии - Facebook, Twitter, YouTube. Те могат да участват и в художественотворчески формации и групи: Студентска творческа група – СХМЕА, Студентска творческа група – „ТРАШ“. В своите дейности и инициативи докторантите от ДП МОИИ работят по време на обучението си съвместно с партньори от водещи регионални институции.

Констатации за изпълнение на критерий 8.1:

Шуменският университет публикува цялостна информация за структурата и дейността на университета, която е видима на сайта му, включително за ДП МОИИ. На сайта на ШУ е налична информация за ДП „Методика на обучението по изобразително изкуство“ – учебен план и квалификационна характеристика. Учебните програми, по които се обучават докторантите от ДП, са достъпни във вътрешноуниверситетска мрежа. Във ВУ съществува достатъчна информация за мобилност на докторантите. Условията и конкретните възможности се оповестяват с помощта на специализиран раздел от сайта на ВУ. Въпреки създадените условия и проведените информационни срещи, няма реализирана

мобилност на докторанти от ДП МОИИ. За периода 2016 – 2021 г. докторантите от ДП МОИИ са представили 39 научни публикации, от които 14 са в реферирани издания. Общият брой участия на докторантите от ДП в научни форуми за същия период е 18 – 15 в страната и 3 в чужбина. В ДП МОИИ са създадени условия за популяризиране на резултатите от научноизследователската работа и творческите изяви на докторантите.

Стандарт 9 „Текущ мониторинг и периодичен преглед на програмите“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 9.1. „Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии“

По 9.1.1. Академичният състав на катедра „Визуални изкуства, теория и методика“ актуализира работата си с докторантите по ПН 1.3. Педагогика на обучението по... в зависимост от настъпилите промени в нормативната база и потребности от практиката, както и при отчитане на новостите в науката. Прекият мониторинг върху работата на докторантите в ДП се осъществява от обучаващата катедра при съблюдаване на нормативната база на ВУ.

Осъвременяването на докторските програми се извършва съобразно мнението на докторантите и потребителите на кадри. *За изследване на мнението на потребителите на кадри и на докторантите са създадени специални анкети:* Анкетна карта за работодатели и Анкетна карта за докторанти. Резултатите от анкетирането се разглеждат на заседания на КС и при необходимост се вземат съответните мерки за коригиране на тематиката и обхвата на един или друг докторантски проект, за включване на нови дисциплини към учебния план на докторските програми, за усъвършенстване на образователните технологии, за промени в учебната документация. Представен е анализ на анкети с докторанти и референции от потребители на кадри.

По 9.1.2. В резултат на извършените 6 одити за акредитирания период, от които два са ориентирани изцяло към докторските програми, както и от анкетни проучвания на мнението на докторантите в катедра „Визуални изкуства, теория и методика“ се набелязват необходимите мерки, свързани с повишаване на ефективността на докторската програма. Налични са данни за 6 анкетирани докторанти от ДП през 2021 г. за качеството на обучението и администрирането.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1:

В ШУ, в частност в Педагогически факултет, мониторингът и осъвременяването на докторските програми е част от Системата за осигуряване и оценяване на качеството на образованието. Документацията на докторските програми се подготвя и подлежи на промени, съобразно възприетият в ШУ Стандарт, както и съпътстващите го набор от правила и инструкции. Управлението и мониторингът на качеството на

образователния процес функционира чрез контрола върху учебната документация, чрез проучването на мнението на докторанти и потребители за обучението в неговите съдържателни, процесуални и резултативни аспекти.

Стандарт 10 „Циклично външно осигуряване на качеството“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 10.1. „Висшето училище или научната организация осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми“

По 10.1.1. ШУ и ПФ циклично преминават през външно осигуряване на качеството, в това число и на докторските програми. Процедурите по външното оценяване се осъществяват по график на НАОА. С решение на НАОА е дадена програмна акредитация за период от 6 години на 4 докторски програми по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Протокол № 24/27.12.2016 г.), сред които е докторска програма **Методика на обучението по изобразително изкуство с оценка 9.35.**

За поддържане на качеството на образованието в структурните звена на ШУ периодично се провеждат вътрешни одити. Разработена е *Инструкция за провеждане на одити*. Част от дейностите на одитите е в изпълнение на препоръките на НАОА от програмната акредитация на професионалните направления и в ДП.

Подготовката на докладите-самооценка и на документацията по процедурите за отстраняване на слабости от предходна акредитация се осъществяват чрез промени в учебния план и съпътстващата обучението на докторантите документация. Промените са свързани с последното актуализиране на методическите стандарти за обучение в ОНС „доктор“ и утвърдените Насоки за формиране на кредити и разпределението им в Индивидуалния план на докторанта.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1:

В професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... регулярно се осъществяват дейности по самооценка, подчинени на системата за управление на качеството на обучение. Шуменският университет и Педагогическият факултет организират планирани дейности за самооценка и външни оценки на докторските програми.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултатите от проверката по критериите 1.1. – 10.1. са основание за извеждане на силни и слаби страни, възможности и заплахи, свързани с акредитиране на „Методика на обучението по изобразително изкуство“:

Силни страни:

- обучението в ДП се реализира съобразно нормативните изисквания, регламентирани на национално и институционално равнище;
- обезпеченост със съвременно оборудвана материално-техническа и информационна база, съответстваща на спецификата на ДП;
- обезпеченост с необходимата документация относно приема и обучението на докторантите;
- квалифициран академичен състав, който обучава докторантите от ДП;
- създадени условия за обезпечаване на участието на преподаватели и докторанти в научноизследователска дейност;
- осигурени възможности за безплатно публикуване на резултатите от изследванията на докторантите в университетските електронни и печатни издания;
- добра публикационна активност на преподаватели от обучаващото звено и с квалификация в областта на ДП;
- активна художественотворческа дейност на преподаватели и докторанти.

Слаби страни:

- не е открояна спецификата на ДП по МОИИ в ШУ в сравнение с аналогични ДП в България;
- не е извършен в пълнота сравнителен анализ на ДП с аналогични други програми на други ВУ в България или извън него;
- няма реализирана мобилност на докторантите от ДП;
- не са регистрирани участия на докторанти в международни проекти.

Възможности:

- увеличаване на публикационната активност на докторантите.

Заплахи:

- не се констатираат.

Председател на ПКПНСД:

.....

/проф.

дпн

Сийка

Чавдарова-Костова/

V. ПРИЛОЖЕНИЯ:

Таблица 1. Списък на докторантите в докторска програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“ за периода 2016 – 2022. г.

Име, фамилия	Научен ръководител	Дата на зачисляване на докторанта	Форма на докторантура	Тема на дисертацията	Дата на защита/срок на завършване на докторантурата
Камен Теофилов	проф. д-р Благомир Папазов	25.02.2015 г.	Редовен докторант	„Активизиране на креативността на учениците от V и VI клас чрез дигитална обработка на фотографски изображения в обучението по изобразително изкуство“	29.10.2018 г.
Виктор Петков	проф. Валери Чакалов	27.01.2016 г.	задочен докторант	„Ролята на графичния дизайн за обогатяване на визуалната култура на учениците в обучението по изобразително изкуство“	10.08.2020 г.
Елица Дойчинова	проф. д-р Димитър Балкански	31.01.2017 г.	задочен докторант	„Повишаване на художествените познания на учениците при възприемане на произведения на изобразителното изкуство в галерия“	Отчислена без право на защита, считано от 01.02.2020 г.
Деница Спасова	проф. д-р Благомир Папазов	30.01.2018 г.	задочен докторант	„Повишаване на изобразителната грамотност чрез запознаване с паметниците на културата от североизточен регион в обучението по изобразително изкуство в шести клас“	30.01.2023 г.
Любен Генов	проф. д-р Ростислава Тодорова-Енчева	30.01.2018 г.	задочен докторант	„Индивидуалният и диференцираният подход в обучението по живопис в	30.01.2023 г.

				средните училища по изкуства“	
Светлан Стефанов	проф. д-р Ростислава Тодорова-Енчева	25.01.2019 г.	задочен докторант	„Приложение на дигитални технологии в обучението по перспектива като средство за развиване на пространственото мислене на студентите по изобразително изкуство“	25.01.2024 г.
Живка Анещева	проф. д-р Димитър Балкански	27.06.2019 г.	задочен докторант	„Художествената деформация като средство за повишаване на изразителността и стимулиране на креативността в изобразителната дейност на децата от предучилищната възраст“	09.09.2022 г.
Петьо Стефанов	проф. д-р Димитър Балкански	06.02.2020 г.	редовен докторант	„Ролята на дигиталните технологии за развитие на изобразително-творческите способности на учениците (V- VI клас)“	06.02.2023 г.
Валя Андонова	проф. д-р Ростислава Тодорова-Енчева	01.02.2021 г.	задочен докторант	„Фотографията като средство за развитие на изобразително-творческите способности на учениците от първи гимназиален етап“	01.02.2025 г.
Ивелина Иванова	доц. д-р Светозар Чилингиров	01.02.2021 г.	редовен докторант	„Обогатяване на живописните умения на учениците от VI и VII клас чрез създаване на иконографски изображения“	01.02.2024 г.
Галина Петкова-Стефанова	проф. д-р Димитър Балкански	28.06.2022 г.	задочен докторант	„Корекционно-възпитателни аспекти на арт-терапия чрез изобразително	28.06.2025 г.

				изкуство при деца със СОП”	
Росен Петков	проф. д.н. Нели Димитрова	28.06.202 2 г.	задоче н доктор ант	„Проектиране на декоративни композиции с живописни или графични материали от учениците в прогимназиален етап на обучение в общо образователните училища”	28.06.2025 г.

Таблица 2. Преподаватели на ТД в катедра ВИТМ за периода 2016 – 2022 г.

№	Звание, степен, име, фамилия	Научна специалност, по която е придобита последната академична длъжност	Титуляр на дисциплина
1.	проф. д-р Благомир Папазов	Методика на обучението по изобразително изкуство (2011-2018)	Методика на обучението по изобразително изкуство
2.	проф. д-р Димитър Балкански	Методика на обучението по изобразително изкуство (2017)	Скулптура
3.	проф. Валери Чакалов	Изобразително изкуство (05.08.04 – стар шифър/ 8.2. – нов шифър) (2008)	Графика
4.	проф. Димитър Чолаков	8.2. Изобразително изкуство (05.08.04 – стар шифър/ 8.2. – нов шифър) (2006)	Живопис
5.	проф. д-р Ростислава Тодорова-Енчева	8.2. Изобразително изкуство (2021)	Теория на изкуството
6.	доц. д-р Светозар Чилингиров	8.2. Изобразително изкуство (2017)	Рисуване
7.	преп. д-р Камен Теофилов	Методика на обучението по изобразително изкуство (2018)	Хоспитиране, ТПП
8.	преп. д-р Анна Ласкарова	Теория на възпитанието и дидактика (2018)	Декоративно-приложни изкуства
9.	преп. Румен Богданов	-	Керамика
10.	преп. Любен Генов	-	-

Таблица № 3: Брой публикации на преподавателите на ОТД с квалификация в областта на докторската програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“ за периода 2016 – 2022 г.

Година	Вид научни публикации	Общ брой
--------	-----------------------	----------

	Монографии		Учебници		Учебни помагала		Студии		Статии		
	У нас	Чуж	У нас	Чуж	У нас	Чуж	У нас	Чуж	У нас	Чуж	
2016-17	1	-	3	-	3	-	-	-	24	1	32
2017-18	2	-	3	-	5	-	-	-	13	1	24
2018-19			2	-	4	-	-	-	7	12	25
2019-20			1	-	2	-	-	-	4	2	9
2020-21	1	-	-	-	-	-	-	-	10	1	12
2021 - 2022	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Общ брой за последните 5/6 години	5	-	9	-	14	-	-	-	58	17	103

Таблица № 4. Научноизследователска дейност на преподавателите на ОТД с квалификация в областта на докторската програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“ за периода 2016 – 2022 г.

Година	Вид научноизследователска дейност											
	Брой публикации и/в реферирани и индексирани издания		Общ брой	Средно на преп.	Брой участия в научни проекти		Общ брой	Средно на преп.	Брой участия в научни форуми		Общ брой	Средно на преп.
	У нас	Чуж			У нас	Чуж			У нас	Чуж		
2016-17	21	3	24	2,4	12		12	1,2	18	2	20	2
2017-18	11	3	14	1,6	13	1	14	1,6	13	-	13	1,4
2018-19	13	6	19	2,4	21	2	23	2,6	11	1	12	1,3
2019-20	1	6	7	1,1	10	3	13	1,6	6	5	11	1,4
2020-21	8	-	8	0,9	33	-	33	4,7	9	-	9	1,3
2021 - 2022	-	-	-	-	6	-	6	3	-	-	-	-
Общ брой за последните 5/6 години	54	18	72	1,7	95	6	101	2,3	57	8	65	1,5